

*А. П. Макаренко,
д. е. н., професор кафедри обліку, аналізу оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: 0000-0002-9576-928X*

*А. А. Христенко,
магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID 0000-0001-9833-7864*

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.23.49

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

A. Makarenko,
Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Accounting and Auditing,
Engineering Institute of Zaporizhzhya National University
L. Khrystenko,
Master's student, Engineering Institute of Zaporizhzhya National University

IMPROVING THE ACCOUNTING AND AUDITING OF INCOME AND EXPENSES OF A CHARITABLE ORGANIZATION

Для кожної неприбуткової організації дуже важливою є організація системи обліку та аудиту доходів і витрат. Хоча, такі організації не сплачують податок на прибуток, проте вони повинні подати звіт про цільове використання коштів. Недоліки та допущені помилки обліку доходів та витрат можуть призвести до втрати статусу неприбутковості, що унеможливить подальшу діяльність організації у напрямі реалізації її програмних цілей і призведуть до необхідності сплатити податок на прибуток від суми коштів, витрачених не за цільовим призначенням. Тому вкрай важливим є проведення внутрішнього аудиту доходів та витрат благодійної організації з метою надання висновку щодо законності, достовірності, правильності їх відображення в обліку, відповідності цільового використання коштів.

Метою роботи є удосконалення обліку і аудиту доходів та витрат благодійної організації.

Для удосконалення обліку і аудиту доходів та витрат благодійної організації запропоновано створити службу внутрішнього аудиту, розроблено методику проведення аудиту доходів та витрат, з урахуванням особливостей обліку неприбуткових організацій, що включає: анкету, план та програму аудиту, робочі документи аудитора, запропоновано схеми документообігу первинної документації обліку паливо — мастильних матеріалів та розрахунків з підзвітними особами.

Метою проведення аудиту доходів та витрат є: сформулювати висновок щодо коректного відображення доходів і витрат в обліку та звітності, відповідності критеріям прийнятності витрат за бюджетом проєкту, відповідності обліку доходів та витрат нормам чинного законодавства.

Основними завданнями аудиту доходів та витрат є: контроль за дотриманням чинного законодавства щодо обліку доходів та витрат, коректного відображення інформації про доходи та витрати у фінансовій звітності; планування, організація та проведення внутрішнього аудиту; встановлення правильності розмежування доходів та витрат за звітними періодами; перевірка складу доходів та витрат згідно з бюджетом проєкту та їх визнання на підставі внутрішніх фінан-

сових положень та вимог Донорів; перевірка правильності класифікації і визнання витрат відповідно до облікової політики; перевірка наявності та повноти оформлення документів, які підтверджують витрати.

Запропоноване удосконалення обліку та аудиту доходів та витрат дозволить дослідити правильність та законність відображення доходів та витрат, покращить документальне підтвердження витрат, що дозволить зменшити ризики нецільового використання коштів благодійною організацією.

For each non-profit organization it is very important to organize a system of accounting and audit of income and expenses. However, such organizations do not pay income tax, and they must report on the intended use of funds. Deficiencies and errors in accounting for income and expenses may lead to the loss of non-profit status, which will prevent further activities of the organization to achieve its program goals and will lead to the need to pay income tax on the amount of funds spent for other purposes. Therefore, it is extremely important to conduct an internal audit of income and expenses of a charitable organization in order to provide an opinion on the legality, reliability, correctness of their reflection in the accounting, compliance with the intended use of funds.

The purpose of the work is to improve the accounting and audit of income and expenses of the Charitable organization.

To improve the accounting and audit of income and expenses of the charity, it is proposed to create an internal audit service, developed a methodology for auditing income and expenses, taking into account the peculiarities of accounting for nonprofit organizations, including: questionnaire, audit plan and program, auditor's working documents, the schemes of document circulation of primary documentation of accounting of fuels and lubricants and settlements with accountable persons are offered.

The purpose of the audit of revenues and expenditures is: to form a conclusion on the correct reflection of revenues and expenditures in accounting and reporting, compliance with the criteria of eligibility of expenditures in the project budget, compliance of revenue and expenditure accounting with current legislation.

The main tasks of the audit of income and expenses are: control over compliance with current legislation on accounting for income and expenses, correct presentation of information on income and expenses in the financial statements; planning, organizing and conducting internal audit; establishing the correctness of the separation of income and expenses for the reporting periods; verification of the composition of revenues and expenditures in accordance with the project budget and their recognition on the basis of internal financial regulations and requirements of Donors; checking the correctness of classification and recognition of costs in accordance with accounting policies; checking the availability and completeness of documents confirming the costs.

The proposed improvement of accounting and auditing of income and expenses will allow to investigate the correctness and legality of the reflection of income and expenses, will improve the documentary evidence of expenses, which will reduce the risks of misuse of funds by the charity.

Ключові слова: аудит, доходи, витрати, бюджет, робочий документ, процедури.

Key words: audit, income, expenses, budget, working document, procedures.

ВСТУП

Особливості діяльності благодійних організацій пов'язані з цільовим фінансуванням та підтвердженням цільового використання отриманих коштів. Тому обліку, контролю та аудиту доходів та витрат приділяється велика увага. Актуальність тематики полягає у необхідності удосконалення обліку доходів і витрат благодійної організації та у розробці методики для проведення внутрішнього аудиту.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Розгляду методології та організації бухгалтерського обліку і звітності та вивченню проблем неприбутко-

вих організацій присвячені праці вітчизняних вчених, як-от: Ф.Ф. Бутинця, Н.О. Гури, Ю.Б. Слободяника, В.Ф. Залуніна, С.О. Левицької, Я.В. Олійника, та інших. Питання організації внутрішнього та зовнішнього аудиту розглядалися у наукових роботах та статтях Л.В. Гусарової, Ю.Б. Слободяник, М.В. Батуріної, О.О. Височан, А.М. Толмачової. Проте наявні проблеми обліку та аудиту доходів і витрат потребують подальшого удосконалення та розробки методики їх обліку та аудиту, що і визначило тему цієї роботи.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є удосконалення обліку та аудиту доходів і витрат, враховуючи специфіку діяльності благо-

Таблиця 1. Анкета проведення аудиту доходів та витрат

№	Зміст питання	Відповідь	Примітки
1	Хто складає фінансові звіти за проєктами?		
2	Яка є проєктна документація?		
3	Чи виконуються умови Угоди щодо надання благодійних грантів?		
4	Хто виконує перерахування коштів відповідно до запитів?		
5	Яким внутрішнім документів повинні відповідати витрати за статтями бюджету?		
6	Хто перевіряє розрахунки заробітної плати та звіряє їх зі статтями бюджету?		
7	Які первинні документи підтверджують нарахування та виплату заробітної плати?		
8	Які є внутрішні звіти по нарахуванню заробітної плати?		
9	Чи перераховується заробітна плата у відповідні строки?		
10	Хто перевіряє сплату податків з заробітної плати та нарахувань на заробітну плату?		
11	Хто затверджує розрахункову відомість, відомість на виплату готівки та платіжну відомість на сплату податків?		
12	Чи є на підприємстві Положення про заробітну плату?		
13	Чи є на підприємстві Положення про відрядження?		
14	Яким документом встановлюється розмір добових?		
15	Який розпорядчий документ підтверджує необхідність господарських потреб?		
16	Хто відповідальний за перевірку авансових звітів?		
17	Хто контролює цільове використання коштів на відрядження?		
18	Чи всі витрати підтверджені оригіналами первинних документів?		
19	Чи є перевищення витрат за статтями бюджету?		
20	У разі перевищення витрат за статтями бюджету чи погоджено це перевищення?		
21	Чи були випадки, що не всі витрати включено у фінансовий звіт?		
22	Хто складає та подає таблиці обліку робочого часу?		
23	Чи є графік відпусток?		
24	Чи є виплати за договорами ЦПХ?		
25	Хто веде накази з прийому, звільнення, надання відпусток?		
26	Чи є графік документообігу на ділянці пального?		
27	Чи є графік документообігу на ділянці розрахунків з підзвітними особами?		
28	Як відображаються витрати, пов'язані з використанням пального?		
29	Чи відбувається заправка автомобілів у неробочі години?		
30	Яким чином проводиться облік та списання пального?		
31	Яка періодичність закриття витрат на фінансовий результат діяльності?		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 2. План проведення внутрішнього аудиту доходів та витрат

№ з/п	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Період проведення
1	Планування аудиту доходів та витрат проєкту	Програма аудиту доходів та витрат проєкту	
2	Перевірка Угоди, додатків до Угоди, бюджету проєкту, фінансового звіту	Угода, Додатки до угоди, бюджет, фінансовий звіт	
3	Звірка витрат за статтями фінансового звіту зі статтями бюджету проєкту	Фінансовий звіт, бюджет проєкту	
4	Перевірка нарахування заробітної плати	Розрахункова відомість, відомість на виплату, банківська виписка, звіт для Донорів (Breakdown of Staff Costs), фінансовий звіт, оборотно-сальдова відомість	
5	Перевірка нарахування та сплати податків (ЄСВ, ПДФО, військовий збір)	Розрахункова відомість, платіжна відомість, банківська виписка, звіт для донорів (Breakdown of Staff Costs), оборотно-сальдова відомість, фінансовий звіт	
6	Перевірка наявності та правильності оформлення авансового звіту та наказів на відрядження, строків подання авансового звіту	Авансовий звіт, первинні документи, що додаються до авансових звітів, накази	
7	Перевірка цільового використання коштів, виданих під звіт	Авансовий звіт, первинні документи, що додаються до авансових звітів, накази	
8	Перевірка залишків розрахунків з підзвітними особами	Авансовий звіт, банківська виписка, фінансовий звіт, оборотно-сальдова відомість	
9	Перевірка відповідності витрат за авансовими звітами відображенню витрат у фінансовому звіті	Авансовий звіт, фінансовий звіт	
10	Складання аудиторського звіту та висновку	Аудиторський звіт, аудиторський висновок	
11	Розробка пропозиції вирішення проблем, що були виявлені		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 3. Програма проведення аудиту доходів та витрат

№ з/п	Аудиторські процедури	Мета проведення аудиту	Методи аудиту	Робочий документ
1	Перевірка Угоди, додатків до Угоди, бюджету проекту, фінансового звіту	Впевнитись у правильності оформлення та у відповідності отриманих коштів, відображених у фінансовому звіті затвердженому бюджету	Перевірка: документальна, аналітична, суцільна, нормативно-правова, зіставлення	РДУ1 РДУ1.1
2	Звірка витрат за статтями фінансового звіту зі статтями бюджету проекту	Впевнитись у відповідності відображення витрат за статтями фінансового звіту та наявності відхилень у порівнянні статей бюджету	Перевірка: документальна, аналітична, суцільна, нормативно-правова, арифметична, зіставлення	РДВ2
3	Перевірка нарахування заробітної плати	Впевнитись у правильності нарахування, виплати заробітної плати, відповідності відображення у фінансовому звіті, (Breakdown of Staff Costs), оборотно-сальдовій відомості	Перевірка: документальна, аналітична, суцільна, арифметична, зіставлення	РДЗ.1
4	Перевірка нарахування та сплати податків (ЄСВ, ПДФО, військовий збір)	Впевнитись у правильності нарахування, сплати податків, відповідності відображення у фінансовому звіті, (Breakdown of Staff Costs), оборотно-сальдовій відомості	Перевірка: документальна, аналітична, суцільна, арифметична, зіставлення	РДЗ.2
5	Перевірка наявності та правильності оформлення авансового звіту та наказів на відрядження	Впевнитись у правильності оформлення авансового звіту та наказу на відрядження	Перевірка: документальна, аналітична, суцільна, зіставлення, нормативно-правова	РДА34.1
6	Перевірка строків подання авансового звіту	Впевнитись у відповідності строків подання звіту до затверджених законодавством	Перевірка: документальна, аналітична, суцільна, зіставлення, нормативно-правова	РДА34.2
7	Перевірка цільового використання коштів, виданих під звіт	Впевнитись у відповідності цільового призначення у наказі, авансовому звіті, фінансовому звіті	Перевірка: документальна, аналітична, суцільна, зіставлення, нормативно-правова	РДА34.3
8	Перевірка залишків розрахунків з підзвітними особами	Впевнитись у правильності відображення залишків у авансовому звіті, оборотно-сальдовій відомості	Перевірка: документальна, аналітична, суцільна, зіставлення, арифметична	РДА34.4

Джерело: складено авторами.

Таблиця 4. Робочий документ аудитора РДУ1 перевірки отриманих доходів

Назва проєкту:						
Строк реалізації проєкту						
Загальна сума, грн						
№ з/п	Перерахування коштів, грн				Відхилення	
	Банківська виписка		Бюджет на період		+	-
	Дата	Сума	Період	Сума		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 5. Робочий документ аудитора РДУ1.1 перевірки змін до умов Договору

Назва проєкту:						
Строк реалізації проєкту						
Загальна сума, грн						
№ з/п	Перерахування коштів, грн				Відхилення	
	Загальна сума гранту		Зміни до Договору		+	-
	Документ	Сума	Документ	Сума		

Джерело: складено авторами.

дійної організації та необхідність зіставлення витрат обліку з даними бюджету та звітності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Організація внутрішнього контролю та аудиту в благодійній організації має на меті надання впевненості щодо оцінки систем та процесів обліку на підставі об'єктивності та незалежності [1]. Доцільно для організації внутрішнього аудиту розробити та затвердити Положення з внутрішнього аудиту відповідно до облікової політики організації та Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту [2; 3]. У Положенні встановити обов'язкові вимоги до організації внутрішнього аудиту та його функціональної діяльності. Дослідивши особливості обліку доходів та витрат благодійної організації, з метою перевірки та контролю за правильністю відображення організації у обліку та звітності доходів та витрат, запропоновано ввести до штатного розкладу організації посаду менеджера з внутрішнього аудиту з основними обов'язками:

- остаточна перевірка звітів за проєктами відповідно до затверджених бюджетів проєктів щокварталу;
- визначення відповідності проєктної діяльності до планів та потреб організації;
- проведення аналізу та виявлення проблемних ділянок обліку та звітності;
- відповідності системи обліку доходів і витрат, фінансової і проєктної звітності чинному законодавству та вимогам Донорів проєктів;
- надання інформації та рекомендацій керівництву щодо вдоскона-

Таблиця 6. Робочий документ аудитора РДВ 2 перевірки витрат за статтями бюджету проекту

Назва проєкту:								
Строк реалізації проєкту								
Загальна сума, грн								
№ з/п	Ст. бюджету	Сума за ст. бюджету проєкту	Зміни до бюджету	Відхилення		Витрати за період	Залишок	Примітки
				+	-			

Джерело: складено авторами.

Таблиця 7. Робочий документ аудитора РД 3.1 перевірки відображення нарахованої заробітної плати

Назва проекту:							
Строк реалізації проекту							
Вибірка за період							
№ з/п	Прізвище та ініціали	Місяць нарахування	Нарахована заробітна плата, грн			Відхилення	
			Розрахунково-платіжна відомість	Фінансовий звіт	Звіт Stafflist	+	-

Джерело: складено авторами.

Таблиця 8. Робочий документ РД 3.2 перевірки відображення нарахованого єдиного соціального внеску (ЄСВ):

Назва проекту:							
Строк реалізації проекту							
Вибірка за період							
№ з/п	Прізвище та ініціали	Місяць нарахування	Нараховано ЄСВ, грн			Відхилення	
			Розрахунково-платіжна відомість	Фінансовий звіт	Звіт Stafflist	+	-

Джерело: складено авторами.

лення наявних систем обліку та звітності, формування та відображення доходів та витрат у відповідності до внутрішніх Правил та Положень;

— здійснення відповідного коригування обліку та діяльності на основі проведеного аналізу та розпоряджень керівництва.

Кваліфікаційні вимоги до внутрішнього аудитора включають: професійну компетентність, ретельність, дотримання етичного кодексу та правил поведінки, відповідно до Міжнародних Стандартів внутрішнього аудиту [2]. Діяльність внутрішнього аудитора повинна відповідати вимогам чинного законодавства України, Положенню про внутрішній аудит та інших внутрішніх положень, що регламентують діяльність організації. Менеджер з внутрішнього аудиту розробляє методику проведення аудиторської перевірки. Для проведення внутрішнього аудиту запропоновано таку методику, викладену у цій статті. Метою внутрішньої аудиторської перевірки є: сформулювати висновок щодо коректного відображення доходів та витрат в обліку та звітності, відповідності критеріям прийнятності витрат за бюджетом, відповідності обліку доходів та витрат нормам чинного

законодавства. Основними завданнями аудиту доходів та витрат проекту є:

- контроль за дотриманням чинного законодавства щодо обліку доходів витрат, коректного відображення інформації про доходи та витрати у фінансовій звітності;
- планування, організація та проведення внутрішнього аудиту;
- встановлення правильності розмежування доходів та витрат за звітними періодами;
- перевірка складу доходів та витрат згідно з бюджетом проекту та їх визнання на підставі внутрішніх фінансових положень та вимог Донорів;
- перевірка правильності класифікації і визнання витрат відповідно до облікової політики;
- перевірка наявності та повноти оформлення документів, які підтверджують витрати;
- оцінка ефективності функціонування системи внутрішнього контролю [4].

Для проведення внутрішньої аудиторської перевірки доходів та витрат благодійної організації удосконалено анкету для проведення внутрішнього аудиту (табл. 1), план (табл. 2) та програму (табл. 3) для проведення аудиту.

Таблиця 9. Робочий документ аудитора РДА 34.1 перевірки правильності оформлення авансового звіту

№	Дата	П.І.Б. підзвітної особи	Підписи			Відповідність первинних документів про підтвердження витрат	Висновок аудитора
			Керівника	Бухгалтера	Підзвітної особи		

Джерело: доопрацьовано авторами на підставі [13].

Таблиця 10. Робочий документ аудитора РДА 34.2 перевірки дотримання строків подання авансового звіту

Номер авансового звіту, дата, підзвітна особа	Дата отримання коштів		Дата подання звіту			Висновок
	Готівка, отримана з картки	Безготівковий розрахунок карткою	Готівка, отримана з картки	Безготівковий розрахунок карткою		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 11. Робочий документ аудитора РДА 34.3 перевірки відповідності цільового використання коштів, виданих під звіт

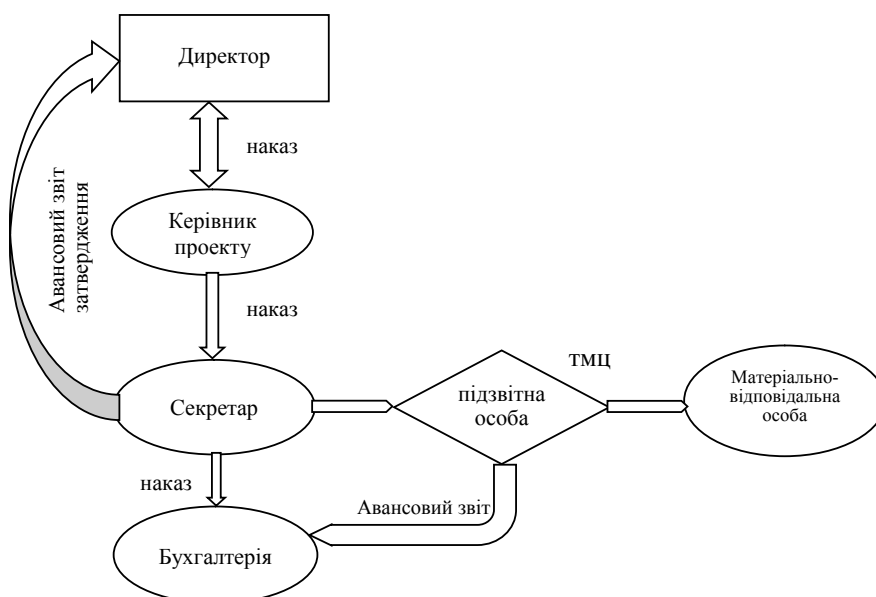
П.І.Б. підзвітної особи	Призначення авансу	Використання коштів за авансовим звітом	Відповідна стаття бюджету	Відхилення (+, -)	Причина	Висновок аудитора

Джерело: складено авторами.

Таблиця 12. Робочий документ аудитора РДА 34.4 звірки залишків розрахунків з підзвітними особами

№ авансового звіту	Авансовий звіт		Відхилення	За даними бухгалтерського обліку		Відхилення з авансовим звітом	За даними аудитора		
	Перевитрата – Залишок +	Перевитрата видана + залишок внесений –		Оборотно-сальдова відомість			Авансовий звіт	За даними бухгалтерського обліку	Висновок
				Дт	Кт				

Джерело: складено авторами.

Рис. 1. Схема документообігу розрахунків з підзвітними особами

Джерело: складено авторами.

На підставі поставлених завдань для проведення аудиту, удосконалено робочі документи для підтвердження результатів перевірки (табл. 4—12).

Основними статтями доходів благодійної організації є цільове фінансування, яке надається згідно з умовами Договору. У таблицях 4—12 представлено удосконалені робочі документи аудитора перевірки отриманих доходів для реалізації проектної діяльності.

Можливість внесення змін до бюджету визначається Договором і фіксується письмовим дозволом Донора, або здійснюється за його пропозицією. Організація може вносити зміни до бюджетів, за умови погодження Донора, при суттєвих змінах у проектній діяльності.

Складність розрахунків з оплати праці робітників полягає у тому,

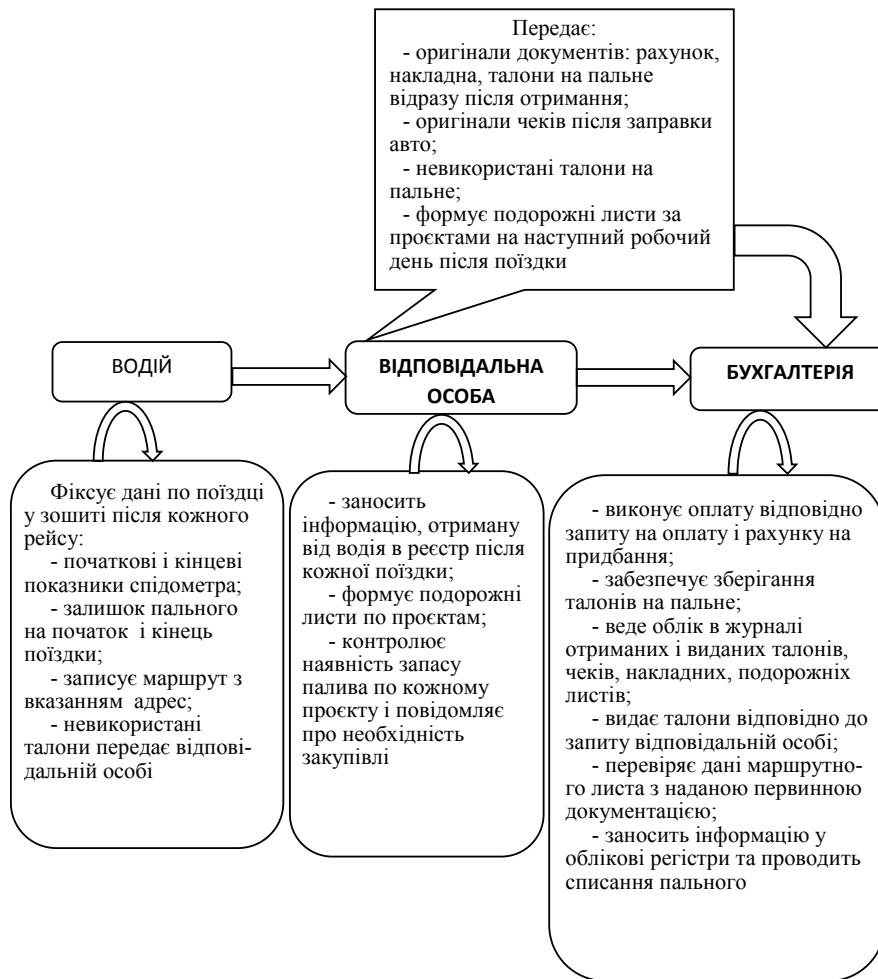

Рис. 2. Схема документообігу обліку пального

Джерело: складено авторами.

що штатні працівники можуть бути залучені до виконання обов'язків у декількох проектах з встановленим процентом зайнятості, тому перевіряється кількість відпрацьованих годин відповідно до проценту зайнятості і загальний процент зайнятості працівника по організації, який не може перевищувати 100% та перевищувати норму тривалості робочого часу.

Значна за обсягом кількість операцій по розрахунках з підзвітними особами призводить до необхідності перевірки правильності відображення у обліку та звітності доходів та витрат Організації. Тому запропоновано розроблені зразки робочих документів аудитора для проведення аудиторських процедур. У таблиці 9 наведено робочий документ аудитора перевірки правильності оформлення авансового звіту.

На рисунку 1 представлено удосконалену схему документообігу первинної документації розрахунків з підзвітними особами.

Облік пального для кожної організації, а особливо, якщо така організація має автопарк, є дуже важливим, тому необхідно забезпечити контроль за цією ділянкою обліку, зокрема, правильним оформленням операцій з придбанням, використанням та списанням пального. На рисунку 2 зображено алгоритм відповідальності та документообігу обліку пального. Застосування схем документообігу дозволить підсилити відповідальність ро-

бітників та зменшити ризики нецільового використання коштів, що особливо актуально для благодійної організації.

ВИСНОВКИ

У роботі запропоновано створити внутрішню службу аудиту, що підвищить ефективність внутрішнього контролю за відповідністю обліку доходів та витрат нормам чинного законодавства, коректному їх відображенню в обліку та фінансовій звітності благодійної організації та фінансовій звітності для Донора, відповідності критеріям прийнятності витрат за бюджетом проекту. Для покращення обліку витрат запропоновано удосконалені схеми документообігу. Розроблені анкети, план та програма, робочі документи для проведення внутрішнього аудиту нададуть можливість аудитору вчасно виявити порушення, провести якісний аудит та надати пропозиції керівництву для оперативного і своєчасного прийняття управлінських рішень.

Література:

1. Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України. Затверджено Правлінням Національного Банку України від 10.05.2016 № 311 (у ред. закону від 26.12.2018 р. № 152) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0311500-16#Text> (дата звернення 20.10.2020).

2. The Institute of Internal Auditors (2017), "International standards of professional practice of internal audit", available at: <https://na.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf> (дата звернення 20.10.2020).

3. Методологічні вказівки з внутрішнього аудиту в державному секторі України [Електронний ресурс] // Міністерство Фінансів України. — 2019. — Режим доступу: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%92_%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82_%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF_%2B_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB%D0%B8_1-8.pdf (дата звернення 23.10.2020).

4. Кацал І.М. Перевірка витрат за проєктами в межах програм транскордонного співробітництва: загальний концепт і практичні рекомендації. Вісник МСФЗ. 2019. URL: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001945 (дата звернення 23.10.2020).

5. Толмачова А.М. Особливості організації внутрішнього аудиту неприбуткових організацій. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2018. Вип. 2 (40). С. 59—65.

6. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Організація і методика аудиту: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2015. 190 с.

7. Макаренко А.П., Меліхова Т.О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту звіту про фінансові результати в системі управління економічною безпекою підприємства. Матеріали тез доповідей Міжнарод. наук.-прак. конф. "Сучасні проблеми модернізації та структурних трансформацій економіки України і регіонів". 11 листопада 2015 р. Запоріжжя: КПУ, 2015. С. 118—120.

8. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Аудит: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 184 с.

9. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Удосконалення облікових реєстрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою. Економічний вісник університету. 2014. Вип. 22 (1). С. 85—95.

10. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник: рек. вченою радою ЗДІА. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 260 с.

11. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2018. 632 с.

12. Меліхова Т.О. Визначення витрат господарської діяльності підприємства. Бізнес Інформ. Харків: ХНЕУ, НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України, ВД "Інжек", 2013. № 3. С. 254—258.

13. Меліхова Т.О., Лукашова М.А. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків з підзвітними особами для підвищення економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6826>

14. Макаренко А.П., Зоря О.П., Меліхова Т.О., Максименко І.Я. Соціальне страхування: сутність, значення та обліковий аспект: навч. посібник: гриф ЗДІА. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 200 с.

15. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування" за денною та заочною формою навчання, Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

16. Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" від 21.12.2017 № 2258-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 10.11.2020).

17. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон. Затверджено Наказом Міністерством фінансів України від 13.03.98 № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text>

18. Макаренко А.П., Телєвінова О.В. Удосконалення обліку та аудиту виробничих запасів у системі управління ПАТ "Запоріжсталь". Економіка та держава. Економічна наука. 2019. № 1. С. 27—34. URL: <http://www.economy.in.ua/index.php?op=1&z=4227&i=4>

19. Меліхова Т.О. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту касових операцій як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства. Економіка та держава. Економічна наука. 2019. № 5. С. 9—15.

20. Меліхова Т.О. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту з підзвітними особами для підвищення ефективності діяльності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 9. С. 10—17.

21. Гамова О.В., Козачок І.А., Кисла А.О. Удосконалення розрахунків з підзвітними особами на ПАТ "Державний Ощадний Банк України". Агросвіт. 2018. № 3. С. 49—55.

References:

1. The Board of the National Bank of Ukraine (2016), Resolution "On approval of the Regulation on the organization of internal audit in banks of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0311500-16#Text> (Accessed 20 Oct 2020).

2. The Institute of Internal auditors (2017), "International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing", available at: <https://na.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf> (Accessed 20 Oct 2020).

3. Ministry of Finance of Ukraine (2019), "Methodological guidelines for internal audit in the public sector of Ukraine", available at: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%92_%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82_%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF_%2B_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB%D0%B8_1-8.pdf (Accessed 25 Oct 2020).

4. Katsal, I.M. (2019), "Verification of project costs within cross-border cooperation programs: general concept and practical recommendations", Visnyk MSFZ, available at: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001945 (Accessed 15 Nov 2020).

5. Tolmachova, A.M. (2018), "Features of the organization of internal audit of non-profit organizations", *Problemy teorii ta metodolohii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, vol. 2 (40), pp. 59—65.

6. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Beskosta, H.M. (2015), *Orhanizatsiya i metodyka of audyt* [Organization and method of audit], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

7. Makarenko, A.P. and Melikhova, T.O. (2015), "Methodological approaches to internal audit of the financial results report in the system of management of economic safety of the enterprise", *Materialy tez dopovidey Mizhnar. nauk. - prak. konf. "Suchasni problemy modernizatsiyi ta strukturnykh transformatsiy ekonomiky Ukrainy i rehioniv"*, [Materials of Abstracts International sciences - prak conf. "Modern problems of modernization and structural transformations of the economy of Ukraine and regions"], KPU, Zaporizhzhya, Ukraine, 11 nov, pp. 118—120.

8. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Beskosta, H.M. (2016), *Audit* [Audit], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

9. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2014), "Improving accounting records in order to manage the enterprise in a timely manner and monitor its financial security", *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 22 (1), pp. 85—95.

10. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzykiv: navch. posibnyk* [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

11. Melikhova, T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formyrovanyie, kontrol', efektyvnist'* [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency], *Vydavnychyj dim "Hel'vetyka"*, Kherson, Ukraine.

12. Melikhova, T.O. (2013), "Determination of expenses of the economic activity of the enterprise", *Zhurnal "Biznes Inform"*, vol. 3, pp. 254—258.

13. Melikhova, T.O. and Lukashova, M.A. (2019), "Improvement of the methodology of accounts internal audit with accountable persons for improving the economic security of the enterprise", *Efektyvna ekonomika*, vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6826> (Accessed 16 Dec 2019). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.30

14. Makarenko, A.P. Zorya, O.P. Melikhova, T.O. and Maksymenko, I.Y. (2017), *Sotsial'ne strakhuvannya: sutnist', znachennya ta oblikovyy aspekt* [Social insurance: essence, value and accounting aspect], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

15. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2020), *Teoriya i metodyka dokumentuvannya v obliku ta audyti* [Theory and methods of documentation in accounting and auditing], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), *The Law of Ukraine "On the Audit of Financial Statements and Audit Activity"*, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (Accessed 10 Nov 2020).

17. Ministry of Finance of Ukraine (1998), "On approval of the Instruction on business trips within Ukraine and abroad", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text> (Accessed 10 Nov 2020).

18. Makarenko, A.P. and Televinova, O.V. (2019), "Improving the accounting and auditing of production stocks in the system in the management system of PAT "Zaporizhstal", *Ekonomika ta derzhava. Ekonomichna nauka*, vol. 1, pp. 27—34.

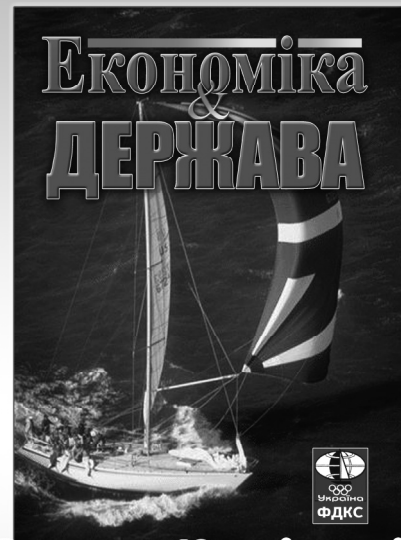
19. Melikhova, T.O. (2019), "Methodical principles of conducting internal audit of cash transactions as an effective means of improving the efficiency of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava. Ekonomichna nauka*, vol. 5, pp. 9—15.

20. Melikhova, T.O. (2019), "Methodical bases of carrying out internal audit with accountable persons for increase of efficiency of activity of the enterprise", *Investments: practice and experience*, vol. 9, pp. 10—17.

21. Gamova, O.V. Kozachok, I.A. and Kisia, A.O. (2018), "Improvement of settlements with accountable persons at PAT "State Savings Bank of Ukraine", *Ahrosvit*, vol. 3, pp. 49—55.

Стаття надійшла до редакції 25.11.2020 р.

Науково-практичний журнал «ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності — **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73

Передплатний індекс: 01751